

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти

**СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МУЗИЧНИХ ЗАНЯТЬ
У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти другого року навчання
11-212 м групи
Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми Дошкільна освіта
Омел'янченко Наталія Миколаївна
Керівник к.пед.н., доцентка Владимирова А.Л.
Рецензент к.пед.н., Ільїна Н.В.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Сучасні технології організації музичних занять у закладах дошкільної освіти як педагогічна проблема	7
1.1. Використання інноваційних технологій на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти.....	13
1.2. Сучасні освітні технології у роботі музичного керівника та вихователя у закладах дошкільної освіти.....	17
1.3. Інтегративна функція мистецтва в естетичному розвитку дітей на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти.....	23
РОЗДІЛ 2. Методичний аспект організації музичних занять із застосуванням сучасних технологій у закладах дошкільної освіти	23
2.1. Вивчення рівня організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій (констатувальний експеримент).....	29
2.2. Завдання та організація формульовального експерименту	33
2.3. Перевірка ефективності методики організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій	41
ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сьогодення потребує звернути увагу на впровадження сучасних освітніх технологій організацій музичних занять у закладах дошкільної освіти. Мотивація, довільність, воля, емоції

та самооцінка характеризують не тільки музично-естетичний розвиток особистісної сфери дошкільника, а також його моральний розвиток.

Цільовий орієнтир системи дошкільної освіти – це соціальний портрет дошкільника, що відбиває інтереси та потреби сім'ї, суспільства та держави. Закон України «Про дошкільну освіту» констатує, що головною метою освітньої галузі дошкільної освіти є збереження і зміцнення фізичного, психічного і духовного здоров'я дітей. Це наголошує на забезпечення процесу естетичного розвитку дітей та активізацію захисних функцій організму.

На сучасному технологічному розвитку суспільства, педагогічна освіта розкриває новітні напрями введення сучасних технологій в організацію музичних занять у закладах дошкільної освіти, базою яких виступають оздоровчо-освітня робота, проектна діяльність, інформаційно-комунікаційні технології, інтегрована функція мистецтва та багато інших, що надають можливість збільшити результативність професійної діяльності як музичного керівника так і вихователя, а так само розвинути музично-естетичну досвідченість дітей дошкільного віку.

Видання навчально-методичних посібників з музичного виховання дошкільників російською та українською мовами (В. Верховинець, А. Зіміна, Н. Кононова, М. Михайлова, К. Орф та О. Кенеман, О. Радинова, С. Русова, Т. Тютюннікова, Ф. Фребель та інші) залишають місце для філософського аналізу дошкільної педагогіки у рамках музичного виховання.

В контексті музичного виховання і розвитку дітей дошкільного віку ми звертаємося до сучасних теорій концепцій дитинства, що відображаються у роботах Ш. Амонашвілі, А. Богуш, Т. Вовк, О. Гогоберідзе, В. Деркунської, К. Крутій, В. Кудрявцева, Н. Лисенко, А. Орлова, Д. Ельконіна, І. Романюк, Д. Фельдштейна та інших науковців.

Дошкільний вік характеризується становленням і розвитком особистісних якостей дитини, яким надається особливе значення. Це ті якості, що є показниками музично-естетичного розвитку дитини в особистісному та інтелектуальному напрямку, а також сприятливому самотійному рішенні дитиною її життєвих завдань у залежності від її вікових особливостей. Добро, краса, рух, ритм, спираються на закони природи, що не завжди усвідомлюються дітьми, але діти змушені додержуватися цих законів, щоб жити в суспільстві, спілкуватися із людьми.

Музично-естетичний розвиток дітей дошкільного віку налаштований на розкриття природних якостей у кожному віковому періоді, а саме музика та гра – є джерелом радісного періоду дитинства, коли завдяки використанню різних сучасних освітніх методів розвивається емоційна чутливість.

Питання впливу музики на музично-естетичне виховання дітей дошкільного віку розглядалися в дослідженнях Н. Ветлугіної, О. Кульчицької, С. Науменко, С. Якимчук та ін.

В час технічного прогресу та використання інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ), сім'ї, діти яких є вихованцями дошкільних закладів, все більше звертаються до музичних керівників і вихователів дошкільних закладів за консультацією із питань щодо музичної термінології, тому процес організації музичних занять повинен орієнтуватися у широкому спектрі сучасних освітніх технологій і підходів до музично-естетичного розвитку дітей.

Проведений аналіз психолого-педагогічної та музичної методичної літератури свідчить про необхідність впровадження інтегративних функцій мистецтва в естетичному розвитку дітей на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти, що й зумовило сформулювати тему магістерського дослідження **«Сучасні технології організації музичних занять у закладах дошкільної освіти».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дослідження виконано в межах науково-дослідницької теми кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти ХДУ. «Формування професійної компетенції кадрового потенціалу дошкільної та початкової освіти в системі суспільних трансформаційних процесів».

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику організації музичних занять із застосуванням сучасних технологій.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що використання сучасних технологій на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти буде ефективним за умов:

- 1) ознайомлення дітей із різними сучасними технологіями;
- 2) комплексного підходу до формування у дітей музичних здібностей;
- 3) активності дітей на музичних заняттях із використанням сучасних технологій.

Відповідно до мети й гіпотези дослідження визначено наступні **завдання**:

1. Дослідити стан естетичного розвитку дітей дошкільного віку на музичних заняттях.
2. Розглянути методику проведення музичних занять із застосуванням сучасних освітніх технологій.
3. Визначити критерії та виявити рівні інтегративної функції мистецтва в естетичному розвитку дітей на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти.
4. Проаналізувати результати експериментальної роботи.

Об'єкт дослідження – процес використання сучасних технологій на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти.

Предмет дослідження – музичне заняття у закладах дошкільної освіти.

Для розв'язання поставлених у магістерській роботі завдань та перевірки гіпотези були використані наступні **методи**:

- *теоретичні*: вивчення стану проблеми у психолого-педагогічній та методичній літературі; теоретичний пошук (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення даних).

- *емпіричні*: цілеспрямовані та систематичні спостереження за освітнім процесом у закладах дошкільної освіти, що застосовувалися із метою обґрунтування педагогічних умов національного виховання дітей дошкільного; констатувальний і формувальний експерименти; статистичний аналіз результатів проведеного дослідження, здійснений за допомогою кількісної обробки отриманих даних з метою доведення ефективності методики використання сучасних технологій на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти.

Наукова новизна й теоретична значущість дослідження полягають у розкритті сутності сучасних технологій та їх використанні на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти; ознайомленню вихователів та музичних керівників із багатоаспектним змістом новітніх технологій естетичного розвитку дітей дошкільного віку в галузі музичного мистецтва.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що методика організації музичних занять із застосуванням сучасних технологій у закладах дошкільної освіти може бути реалізована в освітньому процесі закладів дошкільної освіти, роботи із батьками, а також використана в системі підготовки та підвищення педагогічної майстерності музичних керівників і вихователів, методистів і студентів.

Апробацію одержаних результатів здійснено шляхом їх оприлюднення на засіданнях кафедри педагогіки та психології

дошкільної та початкової освіти Херсонського державного університету, участі у V Міжнародній науково-практичній конференції «Study of modern problems of civilization», Осло, Норвегія, що відбулася 19-23 жовтня 2020 року й відображена у статті «Педагогіка співробітництва як підґрунтя інтерактивного навчання».

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ 1

Сучасні технології організації музичних занять

у закладах дошкільної освіти як педагогічна проблема

1.1. Використання інноваційних технологій на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти.

Інноваційна педагогічна технологія – це системний метод створення і застосування процесу викладання і засвоєння знань із урахуванням як технічних так і людських ресурсів, їхньої взаємодії, завданням якої є оптимізація освітніх форм навчання.

Освітній процес у закладах дошкільної освіти потребує від вихователя і музичного керівника вміння орієнтуватися у різноманітних педагогічних підходах до музичного розвитку дітей у широкому спектрі сучасних технологій. Використання сучасних технологій у музичному розвитку дошкільника вимагають нових підходів до музичного виховання.

Сучасні технології усе глибше входять у наше життя і можуть бути ефективно використані для підвищення якості навчання, розвитку та виховання дошкільників. Вони тісно зв'язані із усіма сторонами виховної й освітньої роботи закладу дошкільної освіти та рішенням його основних освітніх завдань.

Фахові поради науковців дошкільної освіти А.Богущ, Н.Ветлугіної, Н.Кононової, Н.Лисенко, Т.Науменко, К.Орфа, І.Романюк, Т.Тютюнніквої, А.Шевчук та ін. доводять, що «сьогодні, як ніколи, особливої актуальності набувають заходи зі створення нових ефективних методів реабілітації та профілактики, нетрадиційних підходів, що підвищують резервні можливості організму дитини [23, с. 4].

Мислення і практика повсякденного життя, інформатизація сучасного суспільства доводить, що вихователі закладів дошкільної освіти, а також музичні керівники повинні стати для дітей тими знавцями новітніх технологій, які сприятимуть успішному розвитку

здатків творчих та інтелектуальних здібностей дитини й допоможуть їй швидше пізнати світ музичного мистецтва.

Однією із технологій, що розширює можливості педагогів у сфері музичного виховання в закладах дошкільної освіти і розвитку дітей, є технологія мультимедіа, що дозволяє об'єднувати дані, анімацію і графічні зображення, звук й переводити їх з аналогової форми в цифрову та й навпаки.

Мультимедіа (від англ. multi – багато, та лат. media – засіб, носій) – це база даних, що вміщує як текстову так і образну інформацію від самих простої (таблиця) до більш образної (відео) інформації, до якої можна легко залучитися і комбінувати різні форми інформації на одному носієві. Характерною особливістю мультимедійних продуктів є наявність гіперпосилання, а саме особлива вказівка, за допомогою якої можна оформлювати тексти, графічні об'єкти та ін.

Інформація, як абстрактне судження має багато значень. Для вихователя і музичного керівника – це інтуїтивний рівень інформації, яку він знайшов і використовує в своїй діяльності.

Інформація – це «відомості про які-небудь події, чиясь діяльність і т. ін.; повідомлення про щось» [29, с.796].

Мультимедіа – це ефективна технологія, що припускає одночасне використання різних форм подання інформації для дітей: аудіо-, відео-, інтерактивність, а також інтеграцію різних типів освітньої інформації, що допомагає вихователю і музичному керівнику успішно реалізовувати як музичну так і хореографічну й самостійну роботу дітей, розвивати їхні творчі задатки.

На сучасному етапі роль музичного керівника та вихователя має новий сенс – виховувати активну особистість, здатну до самостійної творчої роботи, формувати основи духовного та морального розвитку дітей як важливого компоненту гармонійного її розвитку через прилучення до музичної культури із використанням нових технологій.

На перше місце в сучасному суспільстві набирає роль оздоровчо-освітньої роботи із дітьми дошкільного віку, що містить у собі дихальну, артикуляційну, зорову, пальчикову гімнастику й самомасаж. Ця технологія сприяє зниженню розумового навантаження й зняттю психо-емоційної напруженості, що сприяє охороні й зміцненню здоров'я дітей.

Звукотерапія допомагає дітям знайти гармонію із навколишнім середовищем. Все, що супроводжує людину щодня, а саме, пташині голоси, звуки природи (земля, вода, повітря, вогонь та ін.) хвилюють творчу уяву дітей, спонукаючи їх до звуконаслідування. Все це можна зробити за допомогою музичних та шумових інструментів.

Ритмодекламація сприяє розвитку в дітей музичних і комунікативних здібностей. У дошкільників збагачується словниковий запас, розвивається почуття ритму, музичний і тембровий слух.

Озвучені жести дозволяють пластикою тіла та рухами передавати сюжетні образи пісень (Карл Орф).

Однією із інноваційних технологій є квест, що виступає як пригодницька гра, в якій необхідно вирішувати завдання засобами загадок-ключів, тому що кожна загадка є ключем до наступного завдання. Дана технологія формує в дітей здатність до діалогу, а також прояву як лідерських так і виконавських функцій в колективній діяльності.

Дитина отримує мотивацію для одержання нових знань у пісенній і танцювальній діяльності.

Евритмія, як одна із особливостей вальдорфської педагогіки є ще однією із технологій, яка заснована на мовленні та музиці, що є одним зі засобів вираження музичного руху в просторі. Це вміння рухатися під музику. Обов'язковим є врахування вікових особливостей дітей, розвиток культури рухів, вміння тримати поставу, а також вміння слухати музику та імпровізувати під нею.

Інноваційні технології повинні органічно вкраплятися у систему роботи вихователя та музичного керівника, не замінюючи безпосереднього міжособистісного спілкування з дітьми, а лише допомагаючи вирішувати поставлені педагогічні завдання.

Основними видами музичної діяльності дітей є сприймання музики, що більш ефективно досягається переглядами кліпів, мультфільмів, уривками із кінофільмів та ін.

У другій половині дня, у розвагах можна використовувати українські народні пісні, а також супроводжувати їх ігровою імпровізаційною діяльністю. Наприклад, «Два веселих гуси» (українська народна пісня) та гра «Гуси та вовк».

Невід'ємною частиною музичних занять виступають музично-дидактичні ігри, призначенням яких є формування у дошкільників музичних здібностей, звуковисотності, розвитку відчуття ритму, тембрового та динамічного слуху. Музично-дидактичні ігри збагачують дітей дошкільного віку новими враженнями, розвивають самостійність, ініціативу, здатність до сприймання музичних творів, розрізненню основних властивостей звуку та ін. Педагогічна цінність музично-дидактичних ігор у тім, що вони відкривають перед дитиною шлях застосування отриманих знань і навичок у життєвій практиці.

Ігри повинні бути прості й доступні, цікаві й привабливі. Тільки в цьому випадку вони стають своєрідним збудником для дитини, вона спроможна співати, слухати музику, грати на дитячих музичних та шумових інструментах, танцювати.

Використання ігрових прийомів і методів у нестандартних і проблемних ситуаціях, вимагає від вихователя і музичного керівника гнучкого та оригінального мислення.

Застосування сучасних освітніх технологій в закладах дошкільної освіти на музичних заняттях вирішують завдання загального розвитку дітей засобами музичного мистецтва, збагачують духовний світ дитини,

розвивають його емоційну сферу, формують у них елементарне поняття про види мистецтва, національні традиції і свята. Застосування цих технологій відповідають освітньому процесу закладів дошкільної освіти.

Отже, використання інноваційних технологій на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти позитивно впливає на формування особистості, відкриває нові можливості для розвитку музичних здібностей дітей.

1.2. Сучасні освітні технології у роботі музичного керівника та вихователя у закладах дошкільної освіти.

Музична освіта в закладах дошкільної освіти буде більш продуктивною, якщо в її змісті будуть закладені сучасні потреби дітей, а сам процес буде здійснюватися із урахуванням їхніх вікових особливостей, потенціалу та можливостей, тому для цього педагоги та музичні керівники повинні розробляти й використовувати у своїй професійній діяльності сучасні освітні технології й створювати такі педагогічні умови, в яких у дитини буде розвиватися уява, творчі здібності, пізнавальна ініціатива, що спровокує потребу до самореалізації.

Допомогти вихователю і музичному керівнику в рішенні цього питання допоможе використання традиційних методів виховання й сучасних інформаційних технологій, у тому числі й комп'ютерних. Для формування й розвитку в дітей стійкого пізнавального інтересу до музичних занять необхідним стають наступні завдання: зробити освітню музичну діяльність цікавою і насиченою, тобто музичний матеріал повинен нести в собі елементи несподіваного, незвичайного, дивного, що викликає в дітей інтерес музики.

Технологія – грецьке слово за походженням (*tehne* – «мистецтво», «ремесло», «наука», *logos* – «поняття», «вчення») – форма реалізації людського інтелекту, сфокусованого на розв'язанні суттєвих проблем

буття. У словниках іншомовних слів: технологія – «сукупність знань про способи й засоби здійснення виробничих процесів» [11, с. 6].

У сучасній психолого-педагогічній літературі використовуються наступні словосполучення: «освітня технологія», «технологія навчання», «педагогічна технологія».

Освітня технологія – це науковий опис методів та засобів освітнього процесу, що повинен бути доведений до наперед запланованого результату.

Педагогічна технологія розглядається як розробка та застосування оптимального освітнього процесу на основі досягнень науки і техніки.

За твердженням В. Монахова, технологія навчання – це продумана модель педагогічної діяльності із забезпеченням зручних комфортних умов педагогічного спілкування [10, с. 906].

Технологію навчання В. Онищук розкриває як – технологію, що повинна включати відомості про прийоми й методи викладання, зміст, характеристику і послідовність пізнавальних дій та операцій [10, с. 907].

У роботах С. Бондара технологія навчання розкривається як інтегративна модель освітнього процесу що передбачає чітке й неухильне виконання певних освітніх дій в умовах продуктивного зворотнього зв'язку [10, с. 907].

Отже, технологія навчання – це сукупність уявлень, методів і засобів освітньої інформації, що перебуває у взаємозв'язку та взаємозумовленості. Це теоретично обґрунтований освітній процес, що дозволяє успішно реалізовувати поставлену мету й припускає відповідне наукове проектування.

Технологія навчання складається з декількох взаємообумовлених частин:

- дидактичний процес (розробка прикладних методик);
- організаційні освітні форми навчання;
- цілеспрямована підготовка вихователів, музичних керівників;

- наявність ІКТ.

Педагогічна технологія дозволяє вихователю, музичному керівнику закладів дошкільної освіти ефективно вирішувати поставлені завдання у своїй професійній діяльності.

Педагогічні технології поділяються на:

- загальнопедагогічні;
- предметні;
- модульні та ін.

Педагогічною практикою закладів дошкільної та початкової освіти в Україні опановуються багато відомих технологій, серед яких:

- гуманно-особистісна технологія Ш.О. Амоношвілі «Уроки життя»;
- технології проектного навчання;
- інтерактивні технології навчання;
- технології Софії Русової «Український дитячий садок»;
- педагогічна технологія М. Монтесорі «Будинок вільної дитини»;
- педагогічна технологія «Вальдорфський дитячий садок»;
- технологія «Особистісний розвиток дитини засобами взаємодії різних видів мистецтв»;
- створення нової моделі закладу дошкільної освіти, (автори – Заранська Н.Й., завідувач ДНЗ № 42, м. Львів; Савка М.М., директор Львівської міської дитячої громадської організації «Дитина»).
- методика розвитку творчих здібностей на заняттях з малювання (автор – Шульга Л.)
- технологія програми «Веселкова музикотерапія: оздоровчо-освітня робота з дітьми старшого дошкільного віку», що створена авторами І.А. Малашевською та С.К. Демидовою;
- технологія дистанційного навчання;
- педагогічні технології із застосуванням ІКТ та багато інших.

У нашому дослідженні ми розглянемо деякі з них. Наприклад, у педагогічній технології Софії Русової «Український дитячий садок» вченою обґрунтовано умови гармонійного виховання у ЗДО, а саме:

- індивідуальність виховання;
- національність виховання;
- відповідальність соціально-культурним вимогам сучасності;
- природовідповідальність;

Результатом реалізації цієї педагогічної технології є: «етнізація особистості, входження дитини у духовний світ і традиційне життя українського народу, плекання національної та загальнолюдської культури» [14].

Педагогічна технологія М. Монтесорі «Будинок вільної дитини» призначена для створення предметно-просторового середовища, в якому діти дошкільного віку реалізують свої природні задатки та розвивають музичні здібності. Дитина в праві самостійно вибирати ті види діяльності, які вона охоче виконує за показом вихователя.

Основними принципами виступають:

- 1) Повага до особистості дитини (батьки та вихователі – помічники розвитку дітей).
- 2) Саморозвиток (самонавчання в процесі діяльності, спостереження дітей за роботою дорослих і природне відтворення).
- 3) Ранній розвиток (від народження до шести років). Будь-яка перешкода, що заважає дитині в його продуктивній творчій роботі, знижує його заохочення до діяльності, заважає розвитку).
- 4) Воля (здібність людини мислити в процесі гри, навчання або діяльності, обирати час для приймання власних рішень)
- 5) Монтесорі-матеріали виступають комплексом спеціально розроблених навчальних посібників і розвиваючих ігор (посібники виготовляються з натуральних матеріалів). Після показу вихователем

методику гри, дитина поступово сама фантазує і виконує власні дії із запропонованим матеріалом.

6) Монтесорі-педагог навчає дитину працювати із матеріалом, спостерігає за самостійною роботою дитини й приходять йому на допомогу в необхідний час.

7) Індивідуальний темп є важливим елементом принципів науковця, що надає змогу не заважати та не гальмувати роботу дітей.

8) Монтесорі-клас містить різні зони реального життя дитини (діти вчаться самостійно одягатися, мити, чистити, перемішувати, вирізати, розфарбовувати, що розвиває увагу дитини, її сенсорні здібності. Вони вчаться розрізняти вагу, колір, висоту, довжину предметів та ін.

Наші спостереження доводять, що технологія Монтесорі розвиває логічне мислення дитини, увагу, творчі здібності, пам'ять, а також допомагає освоїти навички спілкування в колективі, що є необхідністю в наш час.

Стрижнем педагогічної технології «Вальдорфський дитячий садок» (автор Штайнер Р.) є принцип індивідуального підходу до дитини, дотримання свободи у вихованні, режимному аспекті дня й часів року.

Вальдорфська школа функціонує на засадах самоуправління. «Ігри й заняття постійно чергуються, створюючи сприятливі для дитини ритми самостійних та організованих занять. Дитина вчиться відкривати існування власного внутрішнього світу, центром якого є сім'я – батьки й дитина» [14].

В педагогічній технології Ш. Амонашвілі «Уроки життя», сутність якої є віра в дитину та її можливості й основою виступає співпраця дітей, педагогів та батьків, а також:

- гуманізм (мистецтво любити дітей, радість пізнання);
- індивідуальний підхід (вивчення особистості, спостереження за розвитком її здібностей);

- майстерність спілкування (закон взаємності, атмосфера довіри, педагогіка досвіду) та ін.

Сутність технології «Особистісний розвиток дитини засобами взаємодії різних видів мистецтв» – залучити дитину до творчості в музичній, хореографічній, театральній-ігровій, образотворчій діяльності в педагогічному процесі закладів дошкільної освіти.

авторами якої є

Створення нової моделі закладу дошкільної освіти, спрямовує на формування основ духовності дитини засобами художньо-естетичного циклу (автори – Заранська Н.Й., завідувач ДНЗ № 42, м. Львів; Савка М.М., директор Львівської міської дитячої громадської організації «Дитина»).

Методика розвитку творчих здібностей на заняттях з малювання (автор – Шульга Л.), відображає навколишній світ у процесі спостереження (розгляд картин, слухання музики, читання, розповідь, пластичне інтонування та ін.). авторка наголошує, що чим більше органів чуття беруть участь у сприйманні того, що оточує людину, тим яскравішими будуть її уявлення і пізнання.

Технологія програми «Веселкова музикотерапія: оздоровчо-освітня робота з дітьми старшого дошкільного віку», що створена авторами І.А. Малашевською та С.К. Демидовою задля гармонізації емоційно психофізіологічних станів та підсилення розвитку музикальності дітей, а також із метою усунення у них комплексів різного характеру є актуальною і набуває поширення у робочих програмах музичних керівників [23].

Технологія дистанційного освітнього виховання дітей дошкільного віку сьогодні набуває все більшого масштабу.

Технологія дистанційного навчання – це одержання освітніх послуг без відвідування закладу дошкільної освіти, за допомогою

сучасних систем телекомунікації, таких як Інтернет, електронна пошта, телебачення.

Можливості даної технології можуть значно спростити завдання за рахунок використання мультимедіа-технологій, імітаційного моделювання тощо. Віртуальна реальність дозволяє демонструвати дітям такі явища, що у звичайних умовах показати дуже складно або взагалі неможливо.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у роботі з дітьми полягає в тому, що музичні керівники та педагоги використовують у своїй роботі мультимедійні можливості комп'ютера для підвищення мотивації до полегшення засвоєння дітьми запропонованої музичної інформації різної спрямованості.

Мультимедійні презентації – це електронні діафільми, що включають у себе анімацію, аудіо- і відеофрагменти з елементами інтерактивності.

Використання ІКТ, розробка власних мультимедійних проєктів, учбово-методичних та ігрових посібників й впровадження їх у практичну діяльність музичних керівників і педагогів дозволяє підвищити якість організації освітнього процесу, зробити сам процес виховання цікавим, а розвиток дитини ефективним, що відкриє нові можливості не тільки для дитини, але й для музичного керівника й вихователя.

У педагогічній діяльності музичного керівника й вихователя комп'ютер виконує роль:

- джерела інформації;
- якісно нового рівня із можливостями мультимедіа й телекомунікації;
- засобу зберігання необхідних для роботи музичних методичних матеріалів.

Використання ІКТ у музичному вихованні дітей дає наступні переваги й допомагає вирішити теж ряд завдань:

- у дітей поліпшується процес запам'ятовування музичного, як теоретичного так і практичного матеріалу;
- у дітей підсилюється пізнавальний інтерес;
- інформація на екрані (музична гра, рух, звук, мультиплікація, уривки із кінофільмів, та ін.) викликає в дітей зацікавленість, розвиває асоціації;
- у дітей розвивається інтерес до самостійного виконання завдань.

Завдання музичного виховання у закладах дошкільної освіти здійснюються за допомогою декількох видів музичної діяльності: слухання музики, співи, музично-ритмічні рухи, музично-дидактичні ігри, гра на музичних інструментах.

Засоби сучасних освітніх технологій включаються в усі види музичної діяльності.

За допомогою сучасних освітніх технологій в процесі слухання музики діти віртуально потрапляють у концертний зал, знайомляться із різними музичними жанрами. Дошкільників цікаво можна познайомити із різними видами мистецтва, продемонструвавши не тільки ілюстрації, але й відеоролики.

Презентації дозволяють музичному керівнику та вихователю збагатити процес емоційно-образного пізнання, викликають бажання неодноразово слухати музичний твір, допомагають надовго запам'ятати запропонований для слухання музичний твір. Отже, зорове сприймання досліджуваних музичних творів дозволяють швидше й глибше сприймати дітьми музичних творів.

Розвиток сучасного суспільства диктує особливі умови організації дошкільної освіти: відбувається зміна освітньої парадигми, інтенсивно впроваджуються сучасні педагогічні технології, розробляються оригінальні методики.

На тлі цих прогресивних змін розвитку емоційної сфери дитини в закладах дошкільної освіти впроваджується евритміка – мистецтво руху,

засноване на закономірностях мови й музики, що являє собою здібність вираження музичного руху в просторі.

Технологія евритміки розвиває музичні й творчі здібності дітей, їхню емоційну сферу, морально-комунікативні якості дошкільників, єдність духовного та фізичного виховання (Еміль Жак-Далькроз).

- розвиток емоційної чутливості на музику, образно-ігрові рухи.
- розвиток музичного слуху та музичних сенсорних здібностей;
- розвиток почуття ритму – здібності виражати в русі ритмічну пульсацію мелодії;
- розвиток слухової уваги – вміння починати й закінчувати рухи відповідно початку й кінця звучання музичного твору;
- розвиток здібності змінювати темп і характер руху відповідно до зміни темпу й характеру звучання мелодії;
- розвиток елементарних умінь просторових орієнтувань;
- розвиток вміння виконувати рухи відповідно до текстів пісень, а також малих форм фольклору.
- виховання вміння входити в контакт із дорослими та однолітками.

Опора на слово має особливе значення й для розвитку мовлення дітей, а також сприяє для конкретизації самого руху.

Найбільш давня природна форма зміни емоційного стану, що знімає психічну напругу дитини, заспокоює та зосереджує її – це арт-терапевтичні вправи.

Технологія із застосуванням арт-терапії – це творчість і гра, що найбільш підходить для роботи з дітьми різного віку й виступає зручним методом, оскільки він дозволяє кожній дитині діяти на власному рівні та бути вербально оціненою за свою творчу роботу.

Технологія елементарного музикування із дітьми дошкільного віку сприяє розвитку їхніх творчих здібностей, природної музикальності, що допомагає успішно вирішувати завдання програми дошкільної освіти.

Це можливість:

- розвивати здібності дітей до імпровізації, творчості, уміння слухати музику та фантазувати;
- розвивати навички спілкування й співробітництва в імпровізаціях на музичних та шумових інструментах;
- тренування у дітей різних видів уваги, точної й швидкої ритмічної реакції.

Таким чином, сучасні освітні технології у роботі музичного керівника та вихователя у закладах дошкільної освіти дозволяють зробити музичне заняття привабливим і сучасним, музичний матеріал стає доступним для сприйняття не тільки через слухові аналізатори, але й через зорові; допомагають ілюструвати теоретичний і практичний музичний матеріал, а саме розширити понятійний ряд музичних термінів, роблячи їх доступними й зрозумілими дітям. Все це дозволяє збагатити методичні можливості організації спільної діяльності музичного керівника, педагога й дітей, додати їй сучасного рівня сприймання; активізують творчий потенціал дитини, що сприяє вихованню інтересу до музичної культури, як народної, класичної так і сучасної.

Сучасна педагогічна наука пропонує великий вибір освітніх технологій, але не кожна з них може бути використана в роботі з дітьми дошкільного віку.

1.3. Інтегративна функція мистецтва в естетичному розвитку дітей на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти.

Використання інтегративного потенціалу мистецтва в естетичному розвитку дітей дошкільного віку ґрунтується на використанні ігрової

діяльності, сприйманні музики, літератури та різних пізнавальних завдань.

«Інтеграція – природний динамічний процес, що передбачає взаємопроникнення і взаємозв'язок елементів розділів та освітніх напрямів на основі системного й усебічного розкриття процесів і явищ, спрямований на забезпечення цілісності знань та вмінь дітей дошкільного віку» [20].

Зацікавленість сучасних досліджень щодо інтегративного підходу – це спостереження науковців за тим, що втрачається живий інтерес дітей до процесу пізнання, що формується у вихованців у процесі освоєння освітньої програми закладу дошкільної освіти і є показником його розвитку в особистісному, інтелектуальному та фізичному планах, а також сприятиме самостійному рішенні дитиною життєвих завдань.

Інтегроване заняття – це організована особливим чином елементарна освітня діяльність дошкільнят, що сприяє формуванню в дошкільників цілісної картини Всесвіту (К.Крутій).

Особистісні якості дитини характеризують розвиток сфери дошкільника. Інтелектуальні якості характеризують розвиток інтелектуальної сфери дитини, а саме формування у неї вищих психічних функцій (соціальний досвід). Фізичні якості характеризують фізичний розвиток дитини (сила, гнучкість, координація рухів, спритність, швидкість). Кожна якість, виявляючи собою сукупність ознак і властивостей, дозволяє протягом усього періоду освоєння Програми (від 3 до 7 років) формує у дитини його власні якості, що просліджуються у кожному віковому періоді засвоєння Програми в усіх її напрямках.

Як зазначає К. Крутій: «У закладі дошкільної освіти розуміємо цілеспрямований процес розвитку дитини в результаті її активної життєдіяльності у певним чином організованих умовах і взаємодії з педагогічними працівниками, батьками та однолітками.

Перехід до інтегрованого освітнього процесу – нагальна потреба сьогодення, один із шляхів модернізації дошкільної освіти, обумовлений психофізіологічними особливостями сучасних дошкільнят, їхніми соціокультурними запитами» [20, с.4-5].

Дитина дошкільного віку є цільовим орієнтиром системи дошкільної освіти, це портрет, який відбиває інтереси та потреби родини, суспільства й держави в галузі освіти дітей дошкільного віку.

Соціальний портрет дитини старшої групи закладу дошкільної освіти, яка засвоїла програму дошкільної освіти:

- фізично розвинута особистість, що опанувала основними культурно-гігієнічними навичками. У дитини існує потреба в руховій активності. Вона самостійно виконує доступні віку гігієнічні процедури, дотримується елементарних правил здорового способу життя;
- дитина допитлива та активна. Вона цікавиться усім новим та невідомим у навколишньому світі (предмети й речі, світі відносин, власний внутрішній світ). Дитина залюбки задає питання дорослому, любить експериментувати й здатна самостійно діяти як у повсякденному житті, так й у різних видах дитячої діяльності. У випадку утруднення звертається за допомогою до дорослого.
- діти емоційно чуйні. Вони співпереживають персонажам казок, розповідей та ін. Емоційно реагують на твори музичного, образотворчого та хореографічного мистецтва;
- діти оволодівають засобами спілкування й способами взаємодії із дорослими та однолітками.

Музичне заняття у закладах дошкільної освіти формує творчу особистість дитини. Без спеціального педагогічного стимулювання внутрішніх сил дитини, реалізації її потреби до пізнання та отримання естетичного задоволення буде відбуватися набагато повільніше.

Як констатує О. Половіна «Для повноцінного використання мистецтва як інтегратора в дошкільній освіті педагог має стати

«режисером радості». Увага акцентується на захопленості та вмінні педагога будувати стосунки з дітьми на основі спільного пошуку свободи та краси самовираження. Інноваційність запропонованої технології полягає в можливості відразу бачити результат своїх зусиль; самостійно й нестандартно міркувати; обґрунтовувати свою думку, не боятися завдань із багатьма варіантами розв'язання; обирати власний варіант та обґрунтовувати свій вибір» [31, с. 25].

Дитина спокійно використовує на музичних заняттях вербальні й невербальні засоби спілкування, вона оволодіває діалогічною мовою й конструктивними способами взаємодії із дітьми та дорослими. Вона здатна змінювати стиль спілкування із дорослим або однолітком залежно від творчої ситуації. Дитина сама управляє своєю поведінкою і не планує подальші дії, хоча спроможна їх спрямувати на досягнення конкретної мети, а також здатна вирішувати інтелектуальні й особистісні завдання. Вона може застосовувати самостійно засвоєні знання й способи діяльності для рішення нових завдань, поставлених як дорослим, так і нею самою (спів, танець, гра на інструменті, слухання музики та ін.).

Спостережливість та емоційність дитини досягається за рахунок знань про себе, про склад родини, родинні відносини, розподілі сімейних обов'язків, звичаях і традиціях та ін.

Сьогодні інтегративна функція мистецтва у формуванні творчої особистості зростає у зв'язку із інтенсивним розвитком у дитини активності, усвідомленості, ініціативності, наявності інтересів і мотивації до того виду діяльності в якому вона може проявити свою самостійність і прагнення зробити так, як вона мислить й оцінює якість досягнутого нею результату.

Ураховуючи, що в науково-педагогічній літературі поняття «інтегрований», ще не отримало достатнього висвітлення, дослідження професорка К. Крутій, вивчаючи цей аспект проблеми роз'ясняє й підкреслює про те, що «Відіменникові прикметники інтегративний –

інтеграційний і віддієслівні інтегрований – інтегрувальний мають різні значення і різну лексичну сполучуваність.

- Інтегративний – суцільний, цілісний предмет або явище;
- Інтеграційний – той, що стосується інтеграції, об'єднувальний.
- Інтегрований – комплексний; той, що ґрунтується на об'єднанні, тобто той, який зазнав дії на інтегрування.
- Інтегрувальний – який інтегрує, діє як об'єднувальний чинник. Це слово нове, не кодифіковане лексикографічними виданнями, воно ще не має традиції вживання в літературній мові. Проте його словотвірна модель відповідає законам української мови.

Отже, говорячи про освіту, підхід, заняття, що ґрунтуються на інтеграції, вживаємо термін «інтегрований» [20].

Інтеграція має велике значення для підвищення ефективності виховання й освітнього розвитку дітей на всіх рівнях навчання. Це ми спостерігаємо в наступному:

- взаємозв'язок різноманітних видів дитячої діяльності забезпечує розвиток наочно-образного й логічного мислення, інтелекту;
- взаємозв'язок матеріалу різного змісту підвищує мотивацію його засвоєння;
- інтеграція формує в дітей більш глибокі та різнобічні знання; цілісне подання про світ і про взаємозв'язок всіх його складових;
- включення в освітній процес різних видів естетичної діяльності допомагає розвивати у дітей їхні задатки;
- інтеграція дозволяє скоротити кількість занять і час їхнього проведення, що має велике педагогічне значення, тому що запобігає перевантаженню дітей, звільнює час для самостійної діяльності;

Інтегрований підхід сприяє пізнанню дітьми предметів і явищ із різних сторін на основі сприйняття дійсності різними органами почуттів, у різних формах дитячої діяльності.

Актуальність інтегрованого підходу пояснюється наступними причинами:

- навколишній світ пізнається дітьми у своєму різноманітті і єдності, а розділи дошкільної освітньої програми, спрямовані на вивчення окремих явищ, найчастіше не дають уяву про ціле, дроблячи його на розрізнені фрагменти;
- інтегрований підхід в освітній діяльності сприяє розкриттю потенціалу дошкільників, що спонукує їх до активного естетичного пізнання світу;

Інтегрований підхід виступає одним із найважливіших і перспективних методологічних напрямів становлення сучасної дошкільної освіти.

Проведення інтегрованого заняття істотно відрізняється від традиційного. Найбільш ефективними на таких заняттях виступають наступні методи й прийоми:

- порівняльний аналіз, пошук, евристична діяльність;
- проблемні питання, що стимулюють діалог вихователя, музичного керівника, дитини;
- використання різних дидактичних ігор.

Інтегративна функція естетичного розвитку дітей на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти визначається:

- усуненням розумового перевантаження дітей;
- проведенням інтегрованих занять щоб уникнути дублювання того самого програмного матеріалу й звільнити час для гри й вільного спілкування;
- створенням психологічної комфортної обстановки на заняттях;
- відмовою від фронтальної форми роботи на занятті, використання новітніх освітніх форм;
- чітким дотриманням вікових, індивідуальних і психологічних особливостей дітей групи;

- напрямами практичного процесу на розвиток основних компетентностей: інтелектуальної, комунікативний, соціальний і фізичної.

Таким чином, інтегративна функція мистецтва в естетичному розвитку дітей на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти дозволяє реалізувати потреби дитини у пізнанні та отриманні естетичного задоволення від спілкування із різними видами естетичної діяльності, спостереженням за довкіллям, прояву самостійності й творчої ініціативи, формуючи власне ставлення до оточуючого світу.

РОЗДІЛ 2

Методичний аспект організації музичних занять із застосуванням сучасних технологій у закладах дошкільної освіти

2.1. Вивчення рівня організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій (констатувальний експеримент).

Музичні заняття допомагають дитині розкрити навколишній світ, що є надзвичайно важливим музично-художнім досвідом пошуку не тільки вихователя і музичного керівника, але й дитини у здійсненні численних і різноманітних відкриттів. Музика та гра є джерелом дитячої радості, основою і сутністю педагогічних технологій музичного виховання й розвитку дітей раннього та дошкільного віку.

Використання сучасних технологій у музичному розвитку дошкільника вимагають нових підходів до музичного виховання. Застосовуючи на музичних заняттях різні ігрові методи й технології в різних видах музичної діяльності дозволяють вихователям і музичним керівникам значно поживавити спільні освітні відносини з дітьми, розширюючи можливість у піднесенні музичного та музично-дидактичного матеріалу. Заняття із застосуванням ІКТ активізують увагу дитини, підсилюють її пізнавальний інтерес до музики. Заняття стає більше змістовним і гармонічним.

На сучасному етапі розвитку суспільства відбуваються зміни і в освітніх процесах: зміст дошкільної освіти ускладнюється, акцентується увага вихователів і музичних керівників на використання сучасних педагогічних технологій, що розвивають і корегують творчі та інтелектуальні задатки дітей дошкільного віку.

Робота музичного керівника та вихователя в закладах дошкільної освіти наповнюється новим змістом – ростити особистість, яка здатна до самостійної творчої праці.

На зміну традиційних методів приходять нові технології, що спрямовані на активізацію пізнавального розвитку дитини. В умовах постійного удосконалення педагогічної освіти, вихователю і музичному керівнику необхідним виявляються вміння орієнтуватися в різноманітних інтегративних підходах щодо розвитку дітей у широкому спектрі сучасних технологій.

Робота із матеріалами психолого-педагогічних досліджень науковців, вивчення педагогічної та методичної літератури із проблемних питань нашого дослідження дозволила сформулювати мету та основні завдання констатувального експерименту, що передбачав цікаві музичні, ритмічні та музично-дидактичні ігрові комбінації, практичне розв'язання інтегрованих творчих завдань у ході бесіди, а також вивчення результатів пісенної, ритмічної, музично-виконавської діяльності дітей, аналіз змісту та характеру вияву їх музичних інтересів та потреб.

Експериментальне дослідження проводилось під час педагогічної практики в Херсонському закладі дошкільної освіти № 33 імені Фрідріха Фребеля Херсонської міської ради

Метою констатувального експерименту є виявлення вихідного рівня використання сучасних технологій в організації музичних занять у закладах дошкільної освіти.

«Інтеграцію здійснено вдало, якщо межі злиття напрямів не помітні, гармонійно наскрізно перехрещуються» [20, с.5].

Для виявлення рівнів використання сучасних технологій в організації музичних занять у закладах дошкільної освіти були використані наступні завдання, що передбачають:

- розвиток природних задатків дитини, накопичення досвіду у спілкуванні з однолітками та дорослими;
- розвиток мовленнєвого запасу, слухової та зорової уваги, пам'яті дітей, а також взаємодію із українським музично-поетичним матеріалом;

- виховання музичної культури дитини дошкільного віку.
- засвоєння елементарних теоретичних та музичних знань;
- синтез різних видів діяльності (літературної, ігрової, музичної, хореографічної, застосування ІКТ).

Відповідно до сутності щодо використання сучасних технологій в організації музичних занять у закладах дошкільної освіти нами були обрані наступні критерії а також їхнє оцінювання.

Креативний рівень, що характеризується як стійкий інтерес до діалогової організації музичних занять (дитина-вихователь, дитина-музичний керівник, дитина-дитина, вихователь-музичний керівник), творчим рівнем засвоєння знань і умінь (пропозиції вихователів і музичних керівників щодо створення нових технологій, методів, форм навчання), що виявляється у фантазії, імпровізації, уяві, постійній активності та самостійності діяльності дітей, розвиненими комунікативними та педагогічними здібностями музичних керівників і вихователів.

Евристичний рівень, що характеризується відносно стійким інтересом до проведення інтегрованих занять, освітніх ситуацій, що мають складну структуру.

Репродуктивно-адаптивний рівень, що характеризується інтересом за ситуацією, низьким рівнем сформованості освітніх знань, умінь й практично-творчої діяльності, перевага віддається репродуктивним завданням.

За допомогою спеціально підібраних завдань проходило визначення кожного із критеріїв.

Вивчення рівня організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій ми здійснювали за допомогою наступних видів музичної діяльності: слухання музики, співу, музично-ритмічних рухів, музично-дидактичних ігор, гри на

дитячих музичних інструментах. Засоби ІКТ було включено в усі види музичної діяльності.

В процесі слухання музики ми використовували комп'ютерні презентації що дозволили збагатити процес емоційно – образного сприймання дошкільниками, викликаючи бажання неодноразово слухати музичний твір.

В процесі співу розвивається дикція, артикуляція, у дітей формуються навички співу. За нашими спостереженнями показ комп'ютерної презентації до пісні допомагає зацікавити дітей, ввести їх співбесіду, що відповідає змісту пісні.

Процес розучування танців і хороводів із використанням навчальних відеокліпів стає захоплюючим і цікавим для дітей, вони швидше орієнтуються у просторі, сприймають образ і жанр твору, з бажанням вигадують музично-пластичні образи.

Застосування озвучених презентацій щодо музично-дидактичних ігор («Добрий майстер», «Веселий оркестр», «Хто в будиночку живе?», «Вгадай мелодію» та ін.) допомагають дошкільникам емоційно відгукуватися на запропоновані завдання , а потім перевіряли правильність його виконання.

Отже, використання ІКТ дозволяє і вихователю, і музичному керівнику яскраво та зрозуміло донести до дитини інформацію про різні види мистецтва, що є основою формування музичної культури дошкільників.

За результатами вивчення рівнів організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій нами визначено три рівні (таблиця 2.1).

Критерії оцінювання

Достатній рівень	<p>У дітей сформована стійка зацікавленість до слухання музики. Емоційно сприймає відеозаписи із підготовленим вихователем і музичним керівником музичного матеріалу. Вони швидко визначають характер музики, самостійно виконують запропоновані музичні та музично-дидактичні завдання. Розрізняють звуки за висотою. З бажанням співають поспівки, пісні. Виступають в дуеті, ансамблі, комфортно при цьому себе відчують. При темповому зміні ритму не збиваються. Впевнено рухаються, добре орієнтуються у просторі, рухи чіткі. Легко вигадують музичні рухи, імпровізують. Швидко називають назву інструмент-іграшку, що звучить.</p>
Середній рівень	<p>Діти не завжди виявляють інтерес до слухання музики, правильно виконують завдання тільки після повторного прослуховування музики.</p> <p>Намагаються правильно передавати мелодії співаночок, пісень. Не завжди впевнено і правильно виконують ритмічні рухи в запропонованих музичним керівником танцювальних композиціях. За певною допомогою дорослого дитина називає музичний інструмент, але емоційно та з бажанням виконує запропоновані музично-ритмічні вправи.</p> <p>Діти не завжди починають співати після музичного вступу й потребують постійної спостереження.</p>

Продовження табл.2.1

Низький рівень	Діти не вміють слухати зосереджено музику, неемоційні. Тільки за допомогою музичного керівника і вихователя може розрізнати засоби музичної виразності, виконати запропоноване музично-ритмічне завдання, не визначає напрям мелодії, випереджає або відстає від загального звучання в хорі. Слабо орієнтується у просторі, має труднощі у відтворенні танцювальних рухів, гри на шумових інструментах. На слух не розпізнає і не називає музичні інструменти. Увага нестійка. Не точно узгоджує рухи із музичним супроводом, виконання рухів не виразне, слабка рухлива пам'ять. Не має зацікавленості до виконання запропонованих музично-ритмічних завдань.
----------------	--

В процесі констатувального експерименту нами були використані співаночки, пісенні твори з музично-ритмічними вправами «Черевички», «Як діждали літа», «Сиділо жабенятко»; парні танці «Виглянь у віконечко», «Ку-ку», «А у мене, а у тебе»; хороводи «При долині мак», «Подоряночка», «Дінь-дінь» та ін.; музичні ігри «Занадився журавель», «Ой на горі жито».

Дітям було пропоноване елементарне музикування-імпровізація на музичних та саморобних шумових інструментах.

За узагальненими результатами констатувального етапу нашого експерименту вивчення рівнів організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій достатній рівень був виявлений у 9 % дітей експериментальної і 9 % контрольної груп. Більшість дітей знаходилися на середньому (35 % в експериментальній і 43 % – в контрольній групах) і низькому (60 % в експериментальній і 50 % – в контрольній групах) рівнях (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Характеристика рівнів констатувального етапу дослідження

Рівні	«Дзвіночок» (ЕГ)	«Бджілка» (КГ)
Достатній	9 %	9 %
Середній	58 %	61 %
Низький	33 %	30 %

Аналіз отриманих результатів дозволив визначити, що рівень знань групи «Дзвіночок» (ЕГ), нижче від рівня знань групи «Бджілка» (КГ).

Отже, в обґрунтуванні нашої проблеми щодо вивчення рівнів організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій показники засвідчують про необхідність покращення якості практичних наробіток.

Дані констатувального експерименту дозволили зробити висновок про те, що організація музичних занять у закладах дошкільної освіти буде більш ефективною і відповідатиме сучасним вимогам, якщо з'ясувати основні причини, що не сприяють досягненню належних результатів. Для позитивного результату необхідно провести формувальний експеримент.

2.2. Завдання та організація формувального експерименту.

Мета формувального експерименту нашого дослідження: теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методичний аспект організації музичних занять із застосуванням сучасних технологій у закладах дошкільної освіти.

Відповідно до мети були визначені завдання формувального експерименту:

1. З'ясувати специфіку інтегративної функції мистецтва в естетичному розвитку дітей на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти.
2. Розглянути методика проведення музичних занять із застосуванням сучасних освітніх технологій та їх використання на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти.
3. Відстежити динаміку організації музичних занять із застосуванням сучасних технологій у закладах дошкільної освіти.

Застосування сучасних технологій у закладах дошкільної освіти вирішують завдання як естетичного так і загального розвитку дітей засобами музики:

- у дитини формується елементарне знання про різні види мистецтва та проявляються власні інтереси та бачення щодо явищ соціального та природного довкілля;
- за допомогою дорослих у дітей активізується творча ініціатива, самостійність, зростає інтерес до пізнання світу;
- використання ігрових прийомів і методів у нестандартних, проблемних ситуаціях вимагають у дітей власного рішення, що формує гнучке, оригінальне мислення.

Таким чином, організація музичних занять із застосуванням сучасних технологій у закладах дошкільної освіти тісно зв'язана із усіма сторонами освітньої роботи й рішенням його основних завдань.

Нами були виділені основні *критерії* організації музичних занять із застосуванням сучасних технологій у закладах дошкільної освіти, на яких ми спостерігали за дітьми та проводили діагностику за наступними параметрами:

- 1) Розвиненість почуття ритму, темпу, динаміки ладово-мелодійного почуття;

- 2) Сформованість звуковисотного почуття;
- 3) Наявність емоційної чутливості на музику.

У нашому дослідженні ми обрали ті інноваційні музичні форми роботи із дошкільниками, що використовуються на практиці – це:

- музично-ритмічні й мовні координаційно-рухливі ігри, що розвивають відчуття музичної динаміки, темпу, виконавського штриха, мовного й пластичного інтонування, що є їхнім музичним змістом. Руховий «акомпанемент» стимулює розвиток спритності, точності реакції, виховує ансамблеву злагодженість.

- комунікативні танці залучають дитину в процес музикування, що лежить через створення атмосфери прийняття один одного та емоційно-психічного розкріпачення, сприйняття один одного;

- музичні пальчикові ігри, цінність яких полягає в тому, що вони являють собою перші досвіди виконавського артистизму, в яких характер виконання інтонується і збагачується ритмо-звуковими модуляціями мовлення.

Робота над текстами за допомогою жестикуляційних рисунків сприяє активізації абстрактного та образно-асоціативного мислення. Пальчикові ігри – це оригінальний і цікавий мініатюрний театр, де акторами виступають пальці, що розвивають дрібну моторику, тактильну чутливість, що передбачає розвиток свідомості та швидкості зміни рухів; підвищується загальний рівень організації дитини; розвивається почуття ритму, дикція, інтонація, координації рухів.

- «хор рук» виступає цікавою ігровою формою, що підводить дітей до розуміння рухового двоголосся, у якому всі учасники діляться на «диригентів» (два ведучих) і «хор із двох голосів». Дана форма спрямована на розвиток координації руху, почуття ритму, уваги, ансамблевої злагодженості, здатності до рухової імпровізації.

- ритмодекламація під музику, як синтез музики й тексту спрямована на розвиток механізмів інтонаційного мислення, де

музичний слух взаємодіє із мовою, що допомагає дитині вчитися контролювати свою мову.

- ігри зі звуками («звучні жести» або «музика мого тіла») допомагають дітям відчувати радість відкриття того, що природа наділила людину різноманіттям звуків. Їх можна відтворити, голосом, язиком, руками, ногами, губами, як своєрідного й оригінального природного інструмента. Розуміння дитиною тісного зв'язку себе й природи – основна мета гри (Карл Орф).

- елементарне музикування на музичних та шумових інструментах є тим світом пізнання, через яке у дитини розвивається музикальність, тембровий, динамічний і гармонічний слух.

Сприймаючи ці форми в різних трансформаціях діти збагачують свій музичний досвід. Тому, методичне моделювання матеріалу є цінним педагогічним прийомом, тому що подібне варіювання відкриває нові можливості в педагогічній творчості й вимагає від музичного керівника, вихователя артистизму, інтонаційно-мовної, пластичної, мімічної виразності, здатності занурювати дітей у різні емоційні стани.

До інноваційних технологій, спрямованих на досягнення позитивних змін в особистісному розвитку дитини, які можна використовувати на музичних заняттях ми віднесли:

- елементи кінезіології (вправи або танці на пальцях рук);
- логоритміку (корегуючи вправи, ритмічні диктанти, ігровий масаж, релаксація);
- психогімнастику під музику (хореографічні етюди із предметами та без них);
- евритмію (перетворює чутне у видиме за допомогою «рухливої пластики») (Е. Жак-Далькроз);
- комунікативні танці (залучення дитини в процес музикування лежить через створення комфортної атмосфери, прийняття один одного, а також в процесі емоційно-психічного розкріпачення);

- творчі етюди (пластичні етюди із предметами;
- пальчикову «абетку» (один із засобів профілактики оптичної дисграфії й дислексії, пальчикові ігри оригінальні й цікаві тим, що являють собою мініатюрний театр, де акторами стають пальці).

На практиці ми ввели наступні прийоми: символи-жести, слово-нагадування, слово-вказівка, слово-сигнал та ін. Вони стали для дітей візитною карткою, що підкріплює яскравий мовний, музичний, театральний, хореографічний образ. Цей метод допомагає емоційно виразити зміст сказаного, швидше запам'ятати вірш або пісню, послідовність рухів у грі або у танці, хороводі, театральньо-ігровій діяльності.

Заключний етап формувального експерименту довів, що використання інноваційних технологій і методичних форм на практиці дозволило домогтися позитивних результатів:

- 1) на музичних заняттях створено комфортну атмосферу спілкування, піднятого настрою й гармонічного самовідчуття;
- 2) на музичних заняттях діти стали більш активними та розкріпаченими, в їхніх діях поступово зникають непевність, недовіра;
- 3) на музичних заняттях діти без примуса включаються у різні види музичної діяльності.

За узагальненими результатами формувального етапу нашого дослідження вивчення рівнів організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій достатній рівень в експериментальній групі «Дзвіночок» став значно вищим – 16 % дітей. В контрольній групі «Бджілка» – достатній рівень не змінився – 9%. Спостереження та діагностика за зазначеними критеріями за дітьми середнього рівня показала наступні результати – 68 % в експериментальній групі та 67 % – в контрольній групі. Значно знизився відсоток низького рівня в експериментальній групі – 16%, в контрольній групі низький відсоток склав – 24% (Таблиця 2.3.).

Характеристика рівнів формувального етапу дослідження

Рівні	«Дзвіночок» (ЕГ)	«Бджілка» (КГ)
Достатній	16 %	9 %
Середній	68 %	67 %
Низький	16 %	24 %

Отже, в обґрунтуванні нашої проблеми щодо вивчення рівнів організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій показники засвідчили про необхідність використання новітніх технологій.

Таким чином, упродовж формувального експерименту було доведено, що завдяки синтезу інноваційних і традиційних методів і прийомів, нам вдалося досягти того, що діти стали активніше засвоювати елементарні музичні дії, у них швидше розвиваються музично-творчі здібності, вони пізнають себе й навколишній світ у процесі ігрового природного спілкування.

Застосовані нами форми, методи і прийоми відповідають інтересам і потребам дошкільників, а стабільно високі результати діагностики активності дітей на музичних заняттях сприяють зміцненню їхнього здоров'я і розвитку особистісного потенціалу.

З метою виявлення ефективності запропонованої методики щодо організації музичних занять із застосуванням сучасних технологій у закладах дошкільної освіти проведено контрольний зріз.

2.3. Перевірка ефективності методики організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій.

За допомогою статистичного аналізу була перевірена ефективність методики організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій.

На підставі отриманих даних з'ясувались зміни в експериментальній (ЕГ) «Дзвіночок» та контрольній групі (КГ) «Бджілка».

Методика контрольного етапу здійснювалась переважно за методикою констатувального експерименту, тобто за нашими спостереженнями та діагностикою визначених критеріїв, а саме за розвиненістю у дітей почуття ритму, темпу, динаміки та ладово-мелодичного почуття; сформованості звуковисотного почуття та наявності емоційної чутливості на музику.

Експериментальна група «Дзвіночок» (ЕГ) та контрольна група «Бджілка» (КГ) виконували на констатувальному етапі однакові завдання. Результати констатувального експерименту, ЕГ та КГ значного розходження не показували.

Експеримент виявив достатньо переконливу ефективність методики організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій.

Результати ефективності методики організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій були зіставлені з результатами формувального експерименту та зведені у таблиці 2.4.

Порівняльні дані рівнів ефективності методики організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій у ЕГ та КГ до та після експерименту

Діти	Достатній		Середній		Низький	
	До експ.	Після експ.	До експ.	Після експ.	До експ.	Після експ.
«Дзвіночок» ЕГ	9 %	16 %	58 %	68 %	33 %	16%
«Бджілки» КГ	9 %	9 %	61%	67 %	30 %	24 %

Як бачимо, аналіз отриманих даних свідчить про те, що якісні зміни показників кожного компонента привели до змін у рівнях ефективності методики організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій як у КГ, так і у ЕГ. Однак, в експериментальній групі показники були нижчими.

Спостереження за дітьми доводять, що в процесі музичних занять розвивається слухова увага, музичний і фонематичний слух дітей; формуються і закріплюються навички правильного вимовляння звуків у різних формах і видах мовлення; діти вчаться чітко вимовляти текст у заданому ритмі; у них формується здатність імпровізувати голосом.

Використання новітніх технологій на музичних заняттях розвивають і коректують слухову, зорову, рухову координацію дітей. У них розвивається почуття ритму, увага, мислення. Вони вчаться сприймати та передавати звуки навколишнього світу за допомогою різних засобів музичної виразності.

За допомогою діагностики музичні керівники та вихователі розвивають у дошкільників музично-сенсорне сприйняття, а саме вміння бачити взаємозв'язок шумових звуків і образів.

В той же час у дітей формуються навички оволодіння дитячими музичними інструментами, закріплюються вміння співати виразно, чисто, дотримуючись правильного подиху й чіткої дикції.

У дітей поступово розвивається просторова організація рухів, виховується здатність швидко переключатися з одного виду діяльності на іншу.

Таким чином, одержані експериментальні дані підтвердили ефективність розробленої нами експериментальної методики організації музичних занять у закладах дошкільної освіти із використанням сучасних технологій.

ВИСНОВКИ

Сучасні технології організації музичних занять у закладах дошкільної освіти є складним і водночас відповідальним педагогічним

процесом, від ефективності якого залежить розвиток важливих духовних якостей особистості. Здійснений теоретичний аналіз проблеми, а також результати експериментального дослідження дають підстави для висновків:

1. На основі аналізу стану розробки проблеми дослідження у загальнодидактичній, психолого-педагогічній та мистецтвознавчій літературі, застосування сучасних освітніх технологій в закладах дошкільної освіти на музичних заняттях вирішують завдання загального розвитку дітей засобами музичного мистецтва, розвивають їхню емоційну сферу, формують у них елементарне поняття про різні види мистецтва.

2. Сучасні освітні технології у роботі музичного керівника та вихователя у закладах дошкільної освіти дозволяють зробити музичне заняття привабливим і сучасним; музичний матеріал стає доступним для сприйняття не тільки через слухові аналізатори, але й через зорові, що допомагає ілюструвати теоретичний і практичний музичний матеріал, а саме розширити понятійний ряд музичних термінів, роблячи їх доступними й зрозумілими дітям. Все це дозволяє збагатити методичні можливості організації спільної діяльності музичного керівника, вихователя і дітей, додати їй сучасного рівня сприймання.

3. Інтегративна функція мистецтва в естетичному розвитку дітей на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти дозволяє реалізувати потреби дитини у пізнанні та отриманні естетичного задоволення від спілкування із різними видами естетичної діяльності, спостереженням за довкіллям, прояву самостійності й творчої ініціативи, формуючи власне ставлення до оточуючого світу.

4. Визначено критерії та виявлено рівні інтегративної функції мистецтва в естетичному розвитку дітей на музичних заняттях у закладах дошкільної освіти. Доведено, що завдяки синтезу інноваційних і традиційних методів і прийомів, нам вдалося досягти того, що діти

стали активніше засвоювати елементарні музичні дії, у них швидше розвиваються музично-творчі здібності, вони пізнають себе й навколишній світ у процесі ігрового природного спілкування.

Отже, застосовані нами форми, методи і прийоми відповідають інтересам і потребам дошкільників, а стабільно високі результати діагностики активності дітей на музичних заняттях сприяють зміцненню їхнього здоров'я і розвитку особистісного потенціалу.

Сучасна педагогічна наука пропонує великий вибір освітніх технологій, але не кожна з них може бути використана в роботі з дітьми дошкільного віку, тому проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів зазначеної проблеми і передбачає подальший науково-педагогічний пошук у цьому напрямку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акпинар Л.Е Інтерактивні технології навчання в початковій школі: навчальний посібник : Слово, 2014. 288 с.

2. Амонашвілі Ш. Здравствуйте, дети! Москва : Просвещение, 1983. 176 с.
3. Анісімов У.Н. Діагностика музичних здібностей дітей. М: ВЛАДОС, 2004. 128 с.
4. Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 1994. 398 с.
5. Верховинець В. Весняночка. Київ : Муз. Україна, 1989. 343 с.
6. Ветлугина Н. А. Музыкальный букварь. Москва: Музыка, 1987. 112 с.
7. Гончаренко С. Український педагогічний . Київ : Либідь, 1997. 376 с.
8. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років /наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк, Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2012. –492 с.
9. Дитяча хореографія: навчальний методичний посібник Тернопіль: Мандрівець, 2016. 288 с.
10. Енциклопедія освіти Енциклопедія освіти: головний ред.: В.Г.Кремень. Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
11. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. – Харків: Основа, 2014. 176 с.
12. Жак-Далькроз Э. Ритм . Москва : Классика-XXI, 2002. 145 с.
13. Збірник ігор для дошкільнят : упоряд. Т.Вороніна Київ: Видавництво Л. Галіцина, 2006. 128 с.
14. Інноваційні педагогічні технології в сучасній дошкільній освіті.zolotuukluchuk.jimdofree.com > .
15. Информационная грамотность и медиаобразование для всех www.medigram.ru. – Назва з екрану.

16. Інструктивно-методичні рекомендації «Про організацію роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах». Додаток до листа МОН України від 02. 09. 2016 р. № 1/9-454.
17. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод, посіб. Авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. Київ.: А.П.Н., 2002. 136 с.
18. [Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі](http://www.kspu.edu/...ashx/IKT%20в%20початковій%20школі.%20Посібник.pdf?id) www.kspu.edu /...ashx/ IKT%20в%20початковій%20школі.%20Посібник. pdf?id
19. Кононова Н.Г. Обучение дошкольников игре на детских музыкальных инструментах. Москва. 1990.
20. Крутий К. Інтеграція в дошкільній освіті як інноваційне явище, або що треба знати про інтеграцію. *«Дошкільне виховання»*. 2018. № 7. С. 3.
21. Крутий К. Л. Перспективне планування роботи з дітьми старшого дошкільного віку за програмою «Дитина в дошкільні роки». — Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2012. 272 с.
22. Леонтьева О. Карл Орф. Москва : Музыка, 1964. 160с.
23. Малашевська І.А., Демидова С.К.. Програма оздоровчо-освітньої роботи з дітьми старшого дошкільного віку «Веселкова музикотерапія» Тернопіль: Мандрівець, 2016. 44 с.
24. Методичні рекомендації до програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» наук. кер. проекту: В.О.Огнев'юк; Київ. Ун-т ім.. Б.Грінченка, 2012. 400 с.
25. Музыка: Дит. енцикл. / Авт.-упоряд. А. С. Кленов; Київ: Школа, 2005. 367 с.
26. Музичний розвиток дітей від 2 до 7 років /Укл. Т.І. Науменко (укр.), ІЗМН «Віпол», 1997.
27. Мультимедиа: <http://www.slovyk.net>. – Назва з екрану.

28. [Мультимедиа-презентация](http://softmajor.ru/multimedia/products)
<http://softmajor.ru/multimedia/products>. – Назва з екрану.
29. Новий тлумачний словник української мови: у 3-х т. / укладачі: В. Яременко та ін., МОУ України. Київ : Аконіт, 2007. Т.2. 928 с.
30. Педагогіка. Інтегрований курс теорії та історії: навчально-методичний посібник: за ред. А.М. Бойко. Київ: ВІПОЛ; Полтава: АСМІ, 2004. 504 с.
31. Половіна О.А. Інтегративна функція мистецтва у формуванні творчої особистості дитини. *«Мистецтво та освіта»*. 2018. № 3 (89). С. 25.
32. Попова О. В. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у ХХ столітті. Харків, 2001.
33. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів – К.:«Академвидав»,2006. 456 с.
34. Романюк І. Музичне виховання. Організація роботи у дошкільному навчальному закладі. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 280 с.
35. Русова С. Українська національна школа . *Україна*. 1991. № 5. С.44.
36. Семизорова В.В. Використання системи «елементарного музикування» Карла Орфа в освітньому процесі дошкільного навчального закладу. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 68 с.
37. Тлумачний словник української мови / укл. Ковальова Т.В., Коврига Л.П. Харків: Синтекс, 2005. 672 с.
38. Толковый словарь современной компьютерной лексики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://comp.vslovar.olg.ru>. – Назва з екрану.

39. Тютюннікова Т.Е. Система навчання Карла Орфа / Т.Е. Тютюнникова – Москва «Астрель» 2000 р.
40. Шевчук А. Творче освоєння дитиною світу культури. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2012. №12. С. 4 – 10.

Додаток А

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, Омел'янченко Наталія Миколаївна, учасниця освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
 - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
 - надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
 - не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;
 - своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
 - не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
 - підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
 - поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
 - не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
 - відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

- запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
- не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
- не підроблювати документи;
- не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
- не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки ;
- не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
- не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
- не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;
- не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
- не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

-
12.11.2020

(дата)

(підпис)

Омел'янченко Н. М.

(ім'я, прізвище)